

Діана КАСИНЕЦЬ,

orcid.org/0000-0001-7592-2294

старший викладач, викладач англійської мови

Відокремленого структурного підрозділу «Мукачівський фаховий коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування України»
(Мукачево, Закарпатська область, Україна) *dianakasynets1978@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

У статті розглядаються проблеми навчання нової лексики студентів коледжу, які вивчають англійську мову. Добре володіння мовою поєднує як знання граматики, так і наявність достатнього словникового запасу. Центральною ланкою в роботі над засвоєнням лексичного матеріалу є формування лексичних навичок, які визначають лексичну правильність мовлення.

Мета навчання лексичних засобів спілкування полягає в оволодінні студентами навчальним матеріалом для здійснення спілкування та взаємодії в ситуаціях, які моделюються на занятті та які мають бути наближені до умов реальної комунікації. Знання іноземної мови асоціюється зі знанням слів, тоді як володіння мовою – з лексичними навичками, які саме й забезпечують функціонування лексики у спілкуванні.

Лексичні навички варто розглядати як найважливіший і невід'ємний компонент змісту навчання іноземної мови, а їх формування саме і є метою навчання лексичного матеріалу. Крім лексичних мовних навичок, можна виділити мовленнєві лексичні навички оперування лексичним матеріалом поза мовною комунікацією: навичкові операції з аналізу слова, операції зі словотвору, конструювання словосполучень. Досконале володіння лексичною стороною мовлення припускає наявність у мовця мовних і мовленнєвих лексичних навичок.

Необхідна тривала робота з метою засвоєння інішомовної лексики, яка передбачає як безперервне накопичення й розширення словникового запасу, так й оперування ним у різних видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, говорінні, читанні й письмі.

Наукові дослідження за останнє двадцятиліття значно поглиблюють розуміння ролі словника в роботі з текстовим матеріалом, його сприйманні та розумінні. В умовах дефіциту часу, що відводиться програмою на аудиторні заняття з іноземної мови у вишах, і заниженого рівня знань англійської мови стає актуальним пошук ефективних методів, які дійсно сприяють швидкому засвоєнню студентами нових лексичних одиниць і подоланню проблем оволодіння новою лексикою та питанням стимулювання недовільної пам'яті студентів при роботі як в аудиторії, так і при виконанні домашнього завдання. Також стаття передбачає аналіз прийомів збільшення активного запасу слів, закріплення вивченого матеріалу шляхом виконання різноманітних лексичних вправ і завдань: ігор, конкурсів, турнірів.

Ключові слова: лексичні одиниці, недовільне запам'ятовування, ідентифікація слова, рольова гра, професійно-орієнтований текст, невідомі слова, мовлення.

Diana KASYNETS,

orcid.org/0000-0001-7592-2294

Senior Lecturer, English Teacher

Mukachevo Professional College of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
(Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine) *dianakasynets1978@gmail.com*

FORMATION OF LEXICAL SKILLS IN COLLEGE STUDENTS

The article considers the problems of teaching new vocabulary to college students studying English. Good command of the language combines both knowledge of grammar and a sufficient vocabulary. The central link in the work on the assimilation of lexical material is the formation of lexical skills that determine the lexical correctness of speech.

The purpose of teaching lexical means of communication is for students to master the educational material for communication and interaction in situations that are modeled in class and which should be close to the conditions of real communication. Knowledge of a foreign language is associated with knowledge of words, while knowledge of a language is associated with lexical skills, which ensure the functioning of vocabulary in communication.

Lexical skills should be considered as the most important and integral component of the content of foreign language learning, and their formation is the purpose of learning of lexical material. In addition to lexical language skills, it is possible to distinguish speech lexical skills of operating with lexical material outside of language communication: skill operations on word analysis, word formation operations, construction of word combinations. Perfect mastery of the lexical side of speech presupposes that the speaker has language and speech lexical skills.

Long-term work is needed in order to master foreign language vocabulary, which involves both the continuous accumulation and expansion of vocabulary, and its operation in various types of speech activities – listening, speaking, reading and writing.

Scientific research over the last twenty years has significantly deepened the understanding of the role of vocabulary in work with textual material, its perception and understanding. In conditions of shortage of time allocated by the program for foreign language classes in higher educational institutions and low level of English language skills, it becomes important to find effective methods that really help students to learn quickly a new vocabulary and help overcome it and stimulate involuntary students' memory at work, both in the classroom and when doing homework. The article also provides an analysis of increasing methods of the active vocabulary, consolidation of the studied material by performing various lexical exercises and tasks: games, contests, tournaments.

Key words: *lexical units, involuntary memorizing, word identification, role play, professionally oriented text, unknown words, speech.*

Постановка проблеми. Предметом дослідження статті є різноманітні підходи для формування лексичних навичок у студентів, що існують у сучасній методичній і педагогічній літературі. Для успішного використання іноземної мови студенти повинні мати достатні знання слів, тому досить високі цілі треба задавати та переслідувати в навчанні нової лексики. Знати слово – це означає знати, у якому розмовному й письмовому контексті воно вживається. Це означає знати його активно та продуктивно, а також рецетивно (McCarten, 2007: 48).

Аналіз досліджень. Не існує очевидного свідчення, яке б показало, що існує причинний зв'язок між словником та успіхом у читанні, але відносин між ними обома постійно торкалися в дослідженнях різні науковці-лінгвісти, як теоретики, так і практики. Американський лінгвіст Р. Дейвіс відкрив, що фактором, який найбільше співвідноситься з розумінням тексту, є знання значень слів (Davis, 1973:120). Його колега Данеман твердить, що, оскільки слова є будівельними блоками зв'язного тексту, побудова текстуального значення залежить, отже, від успішного пошуку індивідуальних значень слів (Daneman, 1988: 56).

Швидке й точне розшифрування мови є важливим для будь-якого виду читання, особливо читання іноземною мовою. Аналітичні читачі, які добре знають мову, можуть розшифрувати значну частину тексту не шляхом здогадок із контексту чи попередніх знань про світ, а шляхом автоматичної ідентифікації, що не вимагає свідомих пізнавальних зусиль. Власне, ця «автоматичність» і вивільняє думки динамічних читачів, що, у свою чергу, дає змогу їм обдумувати й інтерпретувати те, що читають.

Лінгвісти-практики довели, що люди мають здатність до відтворення слів у пам'яті відповідно до тих семантичних «сфер», до яких вони відносяться концептуально.

Мовознавці Геннінг та Уайт, наприклад, зазначають, що студенти вищого рівня підготовки співвідносять незнайомі слова з відомими семантичними групами та комплексами, тоді як студенти початкового рівня намагаються співвіднести їх на основі звучання (за допомогою акустичних

комплексів) (Henning, White, 1973). Згідно із цією концепцією, семантично-співвіднесені форми розташовуються за зразком певної мережі, що дає можливість їх подальшої автоматичної активації. Активуючи одне слово в цій мережі, ми спричиняємо до автоматичної активації інших, співвіднесених із ним слів, що, у свою чергу, буде сприяти розумінню тексту в цілому.

Образно кажучи, можна ставитися до цих «активованих» і співвіднесених слів як до «солдатиків», що негайно приходять на допомогу читачеві, «атакуючи» текст, який пропонується для прочитання. Подібна активація допомагає студентам робити власні припущення та передбачення стосовно тексту, який вони читають, що трактується сучасними лінгвістами як «психолінгвістична гра припущень і здогадок». Простий експеримент на підтвердження названого матеріалу, який викладач може провести в групі, полягає в такому: напишіть на дошці будь-яке слово, наприклад, «банк», і попросіть студентів назвати спонтанно ще кілька слів, що співвідносяться, на їхню думку, із цим словом. Імовірність появи таких слів, як «депозит», «банкір», «рахунок», «готівка», «чек», «позика», є очевидною.

Метою статті є показати, що ефективними при опрацюванні словника є використання таких прийомів, коли засвоєння здійснюється автоматично, коли, замість звичайного заучування слів напам'ять, використовуючи тематичний підхід, студенти активізують раніше вивчений вокабулярій і співвідносять новий словниковий запас з уже засвоєним, намагаючись самостійно знайти «належне місце» для нових термінів, заповнити ті ніші, де існував брак лексичних одиниць, і розширити наявні так звані «семантичні мережі» співвіднесених собою слів. Стаття допомагає визначити роль викладача в закріпленні студентами нових лексичних одиниць на заняттях з іноземної мови та розробити рекомендації щодо використання найбільш ефективних методів у навчальному процесі.

Об'єктом дослідження статті є словниковий запас студента, необхідний для вільного спілкування в професійній сфері.

Виклад основного матеріалу. Можна виділити два такі практичні аспекти, керуючись якими викладач успішно проводитиме опрацювання лексичних одиниць:

1. Автоматичне розпізнавання слів є необхідним фактором у розумінні читання. Навчаючи читання, викладач не повинен задовольнятися простим збільшенням вокабулярія студентів за рахунок таких навчально-методичних прийомів, як пояснення студентам невідомих слів або спонукання їх до заучування їх напам'ять за допомогою двомовних та одномовних словників. Замість цього, викладачу варто звернути увагу на ті види діяльності, які допомогли б розвивати та використовувати вокабулярій так, щоб якомога більше сприяти автоматичному підходу до засвоєння лексики. Загальний мовний досвід, у якому навички читання, письма, аудіювання й мовлення практикуються через тематичний підхід, виявляється найефективнішим шляхом забезпечення повторення та засвоєння лексичного матеріалу.

2. Вокабулярій накопичується та зберігається у вигляді текстових понять, які утворюють семантичну «мережу» співвіднесених між собою слів. Накопичення вокабулярія співвідноситься з накопиченням понять, завдання викладачів полягає в тому, щоб допомогти студентам організувати інформацію чи слова відповідно до певних понять розмовних тем. Навчальна діяльність у групі повинна допомогти студентам побудувати нову семантичну мережу і збагатити та розширити вже наявні. Розвиток і розширення таких мереж сприятиме проникненню мовних одиниць до лексичного запасу студента.

Засвоєння студентами нових лексичних одиниць має водночас відбуватися у двох напрямках: робота в аудиторії та самостійна робота студента. В умовах дефіциту часу остання відіграє важливу роль у цьому процесі. Тому вже на перших заняттях викладачеві необхідно відрегулювати належним чином роботу студентів, спираючись на принципи недовільного запам'ятовування. Воно є продуктом будь-якої цілеспрямованої діяльності, яке здійснюється у свідомій, вольовій діяльності, пов'язаній із досягненням поставлених цілей, але й у цих випадках сам акт запам'ятовування є мимовільним, тобто неусвідомленим (Cornu, 1987: 188).

Передусім важливим аспектом є розвиток у студентів навичок роботи зі словником. На жаль, більшість студентів не має подібних навичок і часто заміщує належну роботу зі словником перекладами слів за допомогою інтернет-перекладачів, що дуже часто призводить до помилкового засвоєння лексичної одиниці, особливо коли мова йде про професійно-орієнтовані тексти.

Важливо починати з уведення й закріплення в процесі роботи слів, сталих виразів, речень, якими студенти мають користуватися безпосередньо під час заняття та які формують їхню загальну культуру мовлення в контексті наукових конференцій, диспутів, зустрічей.

З огляду на набутий досвід, наступним необхідним кроком у формуванні лексичних навичок майбутніх фахівців є організація роботи студентів з навчальним текстом як в аудиторії, так і вдома. Навчальні тексти є одним із основних засобів формування й розвитку професійного мовлення, а вміння опрацьовувати різні види навчальних текстів зумовлює формування професійно досконалого мовлення за фахом.

Наукові тексти через їх логічність, безособовість, відсутність емоційності спрямовано забезпечують формування навичок професійного мовлення. Вони найбільш прозорі для вивчення чинників, що впливають на фахове становлення й розвиток навичок усного та письмового мовлення майбутніх спеціалістів різних галузей, що насамперед забезпечує формування комунікативної компетенції (Тимечкіна, 2017: 17).

Під час роботи з текстом викладачеві треба одразу визначити, які саме слова або словосполучення необхідно вивчати й навіщо. Презентуючи нові слова, варто обов'язково промовляти їх зі студентами. Це, як нам видається, перший і дуже важливий крок до подальшої правильної ідентифікації слова. Далі студенти самостійно опрацьовують нові лексичні одиниці: знаходять їх у тексті, виписують їх, перекладають речення з новими словами рідною мовою. Уважається, що на початковому етапі використання рідної мови є доцільним. Це сприяє швидкому встановленню початкових зв'язків (Cornu, 1987: 133).

Досить позитивні результати щодо запам'ятовування нових слів дають такі види роботи, як підбір антонімічних слів, наведення прикладів речень і ситуацій з використанням нових слів і їх антонімів. Як правило, ця робота розрахована на самостійне виконання вдома.

Для поповнення й закріплення нової лексики беззаперечним, як нам видається, є використання у процесі навчання не тільки текстів із підручників, а й професійно-орієнтованих текстів із періодичних видань. Основна робота з такими текстами повинна бути спрямована на формування в студентів навичок реферування англійською мовою з подальшим написанням анотації до прочитаного згідно з міжнародними вимогами.

Щоб полегшити роботу з оригінальними текстами, ми завжди пропонуємо студентам декілька

схем, які надають їм упевненості на початковому етапі. Необхідно, як уважають фахівці, навчити студентів упізнавати й розуміти інтернаціональні слова без допомоги словника, зважаючи на розподіл цих слів на (Дроздова, 2010: 70):

- слова з повним збігом значення у двох мовах;
- слова з частковим збігом значень;
- слова з повною розбіжністю значень у двох мовах.

Тому на заняттях при виконанні вправ на вживання міжнародної лексики варто підкреслювати різницю між вищезгаданими групами слів, разом зі студентами знаходити відповідні значення до слів третьої групи й наводити приклади з ними.

Окрім цього, варто відпрацьовувати зі студентами вживання службових слів (прислівників, сполучників тощо), які найчастіше зустрічаються в процесі навчання. Для адекватного сприйняття контексту й установлення зв'язків між словами в реченні знання службових слів дійсно необхідно. Якщо студенти зустрічають у текстах так званих «помилкових друзів перекладача», ми даємо їм можливість визначити відповідні значення або здогадатися про них і навести свої приклади з ними. Деякі автори говорять про важливість словотворчої цінності лексичних одиниць і пропонують відпрацьовувати зі студентами утворення іменників за допомогою характерних суфіксів -er, -ist, -y, -ship, -ment, -ence, -ure, -ledge, -ee, etc. як один зі шляхів поповнення їхнього тезаурусу (Schmitt, 2008: 330).

У процесі набуття знань студентами все більше уваги треба приділяти фразеологізмам, які значно збагачують мову, уносячи необхідну різноманітність. Стійкі словосполучення вживаються для багатьох комунікативних цілей: привернення уваги, спростування співрозмовника або погодження зі співрозмовником коментарів до сказаного, подяки тощо (Тернавська, 2015:190). Тому ми пропонуємо студентам час від часу перекладати речення, що містять фразеологізми, і далі використати ці речення в діалозі. (Наприклад, ви спілкуєтеся з іноземним другом по скайпу, даючи йому пораду щодо приїзду в Україну. Необхідно вжити такі ідіоми: Get in touch with; drop smb. a line; take advantage of; take one's time; make sure; get to a place; count on; fill out a form; get used to, etc.).

Зазначимо, щоб повноцінно вивчити слово або словосполучення студент має побачити його у відповідному контексті. Потрібно робити такі контексти цікавими, важливими, зрозумілими студентам. Дуже добре на початку заняття зацікавити студентів невеличким оповіданням чи

анекдотом, де студенти вперше почують ці слова. Якщо треба, то пояснити їх значення вербальними та невербальними засобами, потім записати на дошці нові слова. Іноді, якщо з'являються зовсім невідомі слова, студенти намагаються знайти їх значення в Інтернеті. Цікаві історії, що пов'язані з етимологічним походженням слова, теж сприяють запам'ятовуванню (Prashant, 2013: 379).

Комплексність дуже важлива в навчанні професійно-орієнтованої лексики (Prashant, 2008: 18). У процесі навчання варто використовувати кожен нагоду, щоб дати студентам можливість вільно користуватися отриманими знаннями. Для цього на етапі закріплення матеріалу ми проводимо в групах рольові ігри на теми: «About Myself and My Family»; «The City I live In» тощо.

Особливості діяльності в ігровій ситуації, як показують дослідження, зумовлюють більш високі показники запам'ятовування в грі, ніж за навчального мотиву (Гаврилюк, 2015: 27). Ігровий мотив викликає в студентів прагнення досягти найкращих результатів. Студенти сприймають рольову гру як суто ігрову діяльність, при цьому її навчальний характер ними не усвідомлюється, що створює на занятті атмосферу вільного, невимушеного спілкування та сприяє мимовільному запам'ятовуванню матеріалу (Тернавська, 2015: 231). У зв'язку з цим варто відзначити доцільність використання рольових ігор для закріплення базового тезаурусу студентів і формування в них навичок усного мовлення.

Для ілюстрації вищевказаних теоретичних аспектів пропонуємо кілька видів завдань, які, на нашу думку, є корисними для вокабулярія студентів. Кожне завдання представлене з описом того, як воно узгоджується з ідеєю семантичної мережі, накопиченням автоматизму в накопиченні лексичного запасу:

1. Прогнозування теми за вокабулярієм.

Це завдання сприяє активізації уваги студентів і розвитку на основі асоціацій. Викладач записує кілька ключових слів, які стосуються певної розмовної теми, а студентам пропонується дати назву цій темі. Як приклад можемо запропонувати студентам сформулювати назву теми на базі таких слів: кордон; багаж; митні регулювання; список речей, вільних від сплати мита; проходити митний контроль; декларація.

Після того як студенти відгадають назву теми, запропонувати доповнити цей список додатковими словами, які, на їхню думку, теж співвідносяться із цією темою. Цей вид діяльності студентам активізувати вже відомі слова, переглядаючи заново семантичні мережі і сприяючи автоматизації

в засвоєнні лексичного запасу. Але при цьому не варто забороняти студентам звертатися до словників чи користуватися нотатками для з'ясування значень незнайомих слів.

2. Прогнозування вокабулярію за темою.

Аналогічно до попереднього це завдання теж спрямоване на розвиток асоціативного мислення та розширення понятійного апарату студентів. Викладач записує на дошці назву теми, що вивчається, а студенти подають слова чи словосполучення, які асоціюються в них із цією темою. Це завдання можна використовувати як вправу, яка передуює безпосередньо читанню, або як гру. У першому випадку викладач може попередити студентів про те, що наступним видом діяльності буде читання тексту на ту чи іншу тему, а тоді запропонувати студентам назвати ті лексичні одиниці, які, на їхню думку, можуть зустрітися в цьому тексті. Усі вказані студентами слова записуються на дошці, вибірково запитується про мотивацію їх вибору. Далі студентам пропонується власне текст для перевірки їхніх передбачень. Мотивуючи свій вибір, вони не тільки поліпшують своє розуміння слів, а й активізують інші слова в семантичній сітці, що співвідносяться з поставленим питанням і пояснюваними словами, «автоматизуючи», отже, свої знання шляхом зіставлення лексичних одиниць.

3. Тип завдань «Знайди зайве слово» використовується на заняттях дуже часто.

Студентам пропонується знайти зайве слово, яке «не вписується» в перелік поданих слів, мотивуючи при цьому свою відповідь: продавець, примірочна, грошове відшкодування, чек, товар, стиль.

Необхідно зауважити, що важливим моментом є не скільки «правильність» відповіді, скільки обговорення зробленого вибору. Інколи можна запропонувати список слів із більше ніж однією можливою відповіддю, щоб стимулювати обговорення. Саме це обговорення й фокусує увагу студентів не тільки на значеннях слів, а й на відносинах між ними, збільшуючи, отже, їхні знання про можливості поєднання слів і лексичні ряди. Гнучкість відповідей і робота в парах і групах є рушійними моментами для розгортання дискусії під час виконання цього завдання.

4. Завдання «Вокабулярна мапа» доцільно проводити після того, як студенти повністю опрацюють певний розділ, тобто після успішного виконання ними чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності – читання, письма, аудіювання та говоріння. Проілюструємо цей вид роботи на прикладі теми «Подорожі». Завдання студентів полягає в тому, щоб назвати якомога більше лексичних одиниць, пов'язаних за змістом із пройденою темою. Хтось

зі студентів записує всі подані слова на дошці. Коли набирається достатня кількість слів (викладачу необхідно прослідкувати, щоб були згадані ключові поняття теми), від студентів вимагається намалювати вокабулярну мапу, групуючи подані слова відповідно до певних заголовків чи ключових термінів. Студентам дозволяється додавати до списку нові слова, які не були вказані на дошці. Наприклад: **транспортні засоби** (літак, поїзд, корабель, човен, катер, автобус, машина, мотоцикл, велосипед); **люди** (пасажир, пілот, стюардеса, капітан, провідниця, водій); **рух** (летіти, їхати, пливати, приземлятися, тонути, обганяти); **місце відпочинку** (готель, кемпінг, турбаза, курортна зона, гори, ліс, озеро, річка, море); **приміщення** (вагон, купе, каюта, салон, готельний номер) тощо.

Варто заохочувати творчу презентацію роботи, активізуючи, таким чином, роботу в групах. Практикування цього виду завдання допоможе студентам накопичувати свій лексичний запас у семантичних групах співвіднесених слів.

5. Завдання «Лотерея». Будь-якому педагогу відоме та зрозуміле відчуття радості, яке охоплює студентів при правильному відгадуванні значення незнайомого слова, правильному його декодуванні. Ось чому для активізації уваги студентів, підвищення їхньої розумової активності використовується метод тлумачення невідомих іноземних слів тією мовою, що вивчається. Спершу подається невідоме слово, а далі йде його тлумачення (розшифрування) за допомогою вже відомих студентам слів-понять, наприклад: profit – money, gained in business, especially the difference between the amount earned and the amount spent.

Співвідносячи подане тлумачення з певним поняттям, студенти активізують свій понятійний апарат, «рухаючись» семантичною мережею, «перебираючи» в пам'яті вже відомі їм значення слів із щойно запропонованим. Наступного заняття перевіряють вивчення матеріалу за допомогою гри «Лотерея». Значення і тлумачення нових слів, які подавалися на попередньому занятті, записуються на папірцях і складаємо в невеликий ящик чи картонну коробку з отвором. Групу студентів ділимо на дві команди. Студенти обох команд по черзі тянуть складені папірці, читають уголос записане на них тлумачення та дають свій варіант поняття, яке, на їхню думку, узгоджується з поданим тлумаченням. Якщо якийсь із представників команди назвав неправильне поняття, шанс виправити помилку та знайти правильну відповідь переходить до іншої команди. За кожне правильно відгадане поняття команді нараховується по одному балу. Можна провести цю гру в трохи інший спосіб, пронумерувати

папірці з тлумаченнями, а тоді окремо з кожною командою провести гру «Лотерея». Але тепер студенти вже не зачитують свій варіант відповіді вголос, а дають відповіді в письмовій формі, записуючи проти кожного номера те поняття, яке узгоджується з поданим тлумаченням. Потім команда зачитує свій список слів за номерами.

Висновки. Отже, якщо нове слово тільки декілька раз з'явилося в тексті й не вживалося в інших контекстах, воно може залишитися незнайомим, навіть коли студент виписує його переклад у зошит. Повторення нових лексичних одиниць, проговорення їх студентами, багаторазове вживання в монологічній і діалогічній мові – фактори, які неодмінно впливають на результат роботи.

Забезпечити мимовільне запам'ятовування нових лексичних одиниць – означає організувати

навчальну діяльність так, щоб необхідний матеріал студенти запам'ятали тоді, коли вони займаються саме ним, а не запам'ятовуванням. Це набагато складніше, але набагато плідніше, ніж вимагати від студентів довільного запам'ятовування (Hornby, 1995: 300).

Таким чином, викладач, що працює зі студентами, повинен застосовувати різні методи навчання, коли йдеться про формування іншомовних лексичних навичок. Зважаючи на відсутність постійного англomовного оточення й водночас на необхідність підготовки компетентного фахівця за стислий період навчання, ми маємо докласти максимум зусиль, щоб допомогти студентам у засвоєнні потрібної кількості лексичних одиниць, користуючись якими вони зможуть реалізуватися повною мірою в майбутній кар'єрі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аткинсон Р. Человеческая память и процесс обучения : научное пособие. Москва : Прогресс, 1980. 528 с.
2. Благодарна Т. П. Розвиток навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами на початковому етапі вивчення іноземної мови. *Науковий вісник Харківського національного університету*. 2008. № 12. С. 65–70.
3. Гаврилюк Н. М. Принципи навчання лексиці на заняттях з іноземної мови у ВНЗ. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців*. 2015. URL: <http://repository/getfile.php/9878>.
4. Дроздова І. П. Критерії добору текстів для навчання професійного мовлення студентів нефілологічного профілю у ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі*. 2010. № 16. С. 69–76.
5. Тернавська Л. М. Формування іномовної лексичної компетентності студентів немовних ВНЗ засобами фразеології. *Вісник Дніпропетровського університету ім. А. Нобеля*. 2015. № 1 (9). С. 188–192.
6. Тимечкіна К. В. Навчання лексиці англійської мови в немовному ВНЗ. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2017. № 40. С. 16 – 19.
7. Cornu S. Some views to text comprehension. New York, 1987. 165 p.
8. Daneman M. Constructing text meaning. New York, 1988. 186 p.
9. Davis R. Keys to text comprehension. New York, 1968. 218 p.
10. Henning N., White T. Vocabulary knowledge. London, 1973. 298 p.
11. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Currant English. Oxford University Press, 1995. 1428 p.
12. McCarten J. Teaching Vocabulary Lessons from the Corpus. Lessons for the Classroom. Cambridge University Press, 2007. 36 p.
13. Prashant Subhash Mothe Innovative Techniques of Teaching Vocabulary at the Intermediate Level in the Second Language Classroom. *Conference Proceedings by LITU, FLLT*. 2013. № 1. P. 377–391.
14. Schmitt N. Review article: Instructed second language vocabulary learning. *Language Teaching Research*. 2008. № 12. P. 329–363.

REFERENCES

1. Atkinson R. Chelovecheskaia pamiat I protses obuchenii. [Human memory and the learning process]. Textbook. Moscow: Progress, 1980, 528 p. [in Russian].
2. Blagodarna T.P. Rozvytok navychok roboty z profesiino-orientovanymy textamy na pochatkovomu etapi vyvchennia inozemnoi movy. [Development of work skills with professionally-oriented texts at the initial stage of learning of a foreign language]. Scientific bulletin of Kharkiv National University, 2008, Nr 12, pp. 65–70 [in Ukrainian].
3. Cornu S. Some views to text comprehension. New York, 1987, 165 p.
4. Havryliuk N.M. Pryntsypy navchannia leksytsi na zaniattiakh z inozemnoi movy u VNZ. [Principles of vocabulary teaching in foreign language classes at universities]. Modern information technologies and innovative teaching methods in training, URL:<http://repository/getfile.php/9878>, 2015, 11 p. [in Ukrainian].
5. Daneman M. Constructing text meaning. New York, 1988, 186 p.
6. Davis R. Keys to text comprehension. New York, 1968, 218 p.
7. Drozdova I.P. Kryterii doboru textiv dlia navchannia profesiinoho movlennia studentiv nefilolohichnoho profilu u VNZ. [Criteria for selecting texts for teaching professional speech of students of non-philological profile in universities]. Teaching languages in higher education at the present stage, 2010, pp. 69–76 [in Ukrainian].
8. Henning N., White T. Vocabulary knowledge. London, 1973, 298 p.
9. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Currant English. Oxford University Press, 1995, 1428 p.

10. McCarten J. *Teaching Vocabulary Lessons from the Corpus. Lessons for the Classroom*. Cambridge University Press, 2007, 36 p.
11. Prashant Subhash Mothe *Innovative Techniques of Teaching Vocabulary at the Intermediate Level in the Second Language Classroom*. Conference Proceedings by LITU, FLLT, 2013, No. 1, pp. 377–391.
12. Ternavska L.M. *Formuvannia inomovnoi leksychnoi kompetentnosti studentiv nemovnykh VNZ zasobamy frazeolohii*. [Formation of foreign language lexical competence of students of non-language universities by means of phraseology]. *Bulletin of Dnipropetrovsk University named after A. Nobel*, 2015, Nr 1 (9), pp. 188–192 [in Ukrainian].
13. Timechkina K.V. *Navchannia leksytsi anhliiskoi movy v nemovnomu VNZ*. [Teaching English vocabulary in a non-language university]. *Scientific notes of the department of pedagogy*, 2012, Nr 146, pp. 16–19 [in Ukrainian].
14. Schmitt N. Review article: Instructed second language vocabulary learning. *Language Teaching Research*, 2008, No 12, pp. 329–363.